

REDACTIONEEL

WAT IS GOED WATERBEHEER ONS WAARD?

Lida Schelwald-van der Kley

■ **In ons vorige nummer hadden we het over** normen en waarden van water governance. In deze editie staan de kosten en baten van het waterbeheer centraal, waar ook normen en waarden aan ten grondslag liggen. Te denken valt aan het principe van de vervuiler dan wel de belanghebbende/gebruiker betaalt en het beginsel van de kostent rugwinning van waterdiensten. Een adequate financiering vormt bovendien een belangrijke bouwsteen voor 'good water governance'. In dit nummer gaan de diverse bijdragen uitgebreid in op de vraag wie wat betaalt aan het waterbeheer. Dat roept tevens de vraag op of wat iemand betaalt hetzelfde is als wat het iemand waard is? En naar aanleiding van de piekbuien van afgelopen weekend; wat is het ons waard om 'altijd' droge voeten te hebben? Welk risico zijn we bereid te accepteren tegen welke investering? We lezen in het artikel van Dekker en Havekes dat we in Nederland bijna 7 miljard euro uitgeven aan veilig, voldoende en schoon water, waarvan het merendeel aan regionaal waterbeheer door de waterschappen. En dat de financiering ervan al decennia lang grotendeels voldoet aan bovengenoemde beginselen.

Desondanks zijn we door de Europese Commissie geconfronteerd met een ingebrekestellings-procedure, omdat Brussel vindt dat er volgens het kostent rugwinningsprincipe uit de Kader Richtlijn Water (KRW) meer waterdiensten in ons land zouden moeten worden benoemd waarbij gebruikers een bijdrage leveren aan de kosten. Dan gaat het bijvoorbeeld over de scheepvaart en de energiecentrales. Externe effecten van watergebruik, zoals thermische of chemische vervuiling, zouden ook neergelegd kunnen worden bij de veroorzakers. Voor "free riders", die vooral profiteren en niet of nauwelijks mee betalen, is steeds minder coulançe, zoals blijkt uit een spraakwaterverhaal. Een goede verdeling van de kosten en baten over stakeholders helpt zeker in tijden van crisis en tanende betalingsbereidheid voor een gezonde en toekomstbestendige financiële structuur. Zo biedt ook de ecosysteembenadering, die in een ander artikel ter sprake komt, perspectieven om meer draagvlak voor maatregelen, bijvoorbeeld voor overloop- en retentiegebieden, te krijgen. Het gaat daarbij ook om een betere balans tussen betalende en begunstigde partijen.

En bij vele zaken, zoals veilige dijken, hebben we allemaal belang. Ze beschermen niet alleen de inwonenden in de laaggelegen delen van ons land, maar ook nog zo'n 2000 miljard euro aan economische

waarde achter de dijken. Goed waterbeheer levert zo een belangrijke bijdrage aan onze nationale welvaart. Maar juist in landen waar water schaars is, staat water al sinds mensenheugenis synoniem aan welvaart. De waarde van water als zodanig staat ook hier ter discussie. De culturele en religieuze opvatting die in veel Islamitische landen opgeld doet, namelijk dat water 'n 'Gift of God' is en als zodanig gratis beschikbaar moet zijn voor iedereen, is niet langer heilig. Men accepteert steeds meer dat men wel voor de waterdiensten, zoals het transport van water via leidingen, moet betalen. In Europa staat voor velen de waarde van water synoniem aan de economische waarde van water, waarbij weinig of geen ruimte is voor de ecologische of culturele waarde van water. Om tot een rechtvaardige verdeling te komen moeten alle belangen zorgvuldig tegen elkaar afgewogen worden. Het artikel van Morselt over marktfalen versus overheidsfalen geeft een mooie beschouwing over water als economisch goed. In eigen land heeft het Kabinet zojuist plannen gelanceerd om de milieubelasting op leidingwater te verdubbelen. Wie wordt hier beter van? De burger in ieder geval niet, want de drinkwaterrekening gaat fors omhoog. Zoals de plannen er nu voor liggen, wordt alleen de schatkist hiermee gespekt, want het geld vloeit niet terug naar het waterdomein.

Economische en financiële aspecten vormen ook een belangrijk deel van het onderzoek dat de OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) momenteel uitvoert naar de toekomstbestendigheid van het Nederlands Waterbeheer. Is ons waterbeheer, inclusief de financiering ervan 'fit for the future'? In het podiumverhaal kunt u lezen dat vooral het unieke en decentrale karakter van het eigen financieringssysteem van de waterschappen een waarborg is voor de toekomstbestendigheid. In veel landen, waar het waterbeheer is ondergebracht in de algemene democratie of geprivatiseerd is, is goed waterbeheer vaak het kind van de rekening en rijzen de kosten op de langere termijn veelal de pan uit. Wel is er in Nederland werk aan de winkel als het gaat om het vergroten van het maatschappelijk draagvlak om daarmee de 'awareness gap' te overbruggen. Want het is belangrijk dat iedere burger beseft dat we hier het hoofd niet boven water kunnen houden zonder adequaat waterbeheer. En dat ons dat wat waard is! ■

Namens de redactie,
Lida Schelwald-van der Kley,
Hoofdredacteur Water Governance